

Diakonian juhlavuosi nosti diakonian näkyvyyttä

Diakonian juhlavuosi alkoi iltapäiväkahvista

Diakonian juhlavuosi-idea syntyi Akavatalossa iltapäiväkahvilla maaliskuussa 2018, kun valmistauduimme Diakoniatyöntekijöiden Liiton 60-vuotisjuhlaan. Tähän liittyen keskustelimme diakonissalaitosten ensimmäisistä diakonissavihkimyksistä ja selailimme muun muassa historioitsija Jyrki Paaskosken kirjoittamaa Helsingin Diakonissalaitoksen 150-vuotishistoriateosta.

Paaskosken kirjasta selvisi, että Helsingin ensimmäinen vihkimys toimitettiin 1.11.1873, kun Emma Wichman vihittiin diakonissaksi. Internetin sivustoja tutkimalla selvisi kuitenkin, että sisar Emma ei ollutkaan ensimmäinen Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon vihitty diakonissa. Nimittäin Viipurin Diakonissalaitoksessa Mathilda Hoffman eli sisar Matilda vihittiin diakonissaksi jo vuotta aikaisemmin 1.9.1872.

Tästä tiedosta syntyi idea Diakonian juhlavuodesta. Vuonna 2022 tulisi kuluneeksi 150 vuotta Viipurissa toimitetusta ensimmäisestä suomalaisesta diakonissan vihkimyksestä. Kun juhlavuodet yleensä linkittyvät johonkin merkittävään tapahtumaan, olisi sisar Matildan vihkimyspäivä juuri sellainen merkkipaalu.

Teemavuoden suunnittelu käynnistettiin välittömästi. Yksi ensimmäisistä ideoista oli syksyinen diakonian viran päivä, jota vietettäisiin sisar Matildan

vihkimyspäivän mukaisesti syyskuun 1. päivää lähinnä olevana arkipäivänä. Arkipäivänä siksi, että viikonloput, erityisesti sunnuntait, ovat usein jo varatut erilaisille tapahtumille, erityispyhille ja seurakunnallisille juhlille. Arkipäivä tuntui muutoinkin sopivan diakonian viran päiväksi, sillä diakonia toteutuu ihmisten arjen keskellä.

Diakonian viran päivä tienä juhlavuoteen

Loppukeväästä 2018 hallituksen kokouksessa mietittiin diakonian viran päivän sisältöjä. Keskusteluissa päädyttiin siihen, että teemapäivä toteutetaan arkiseen työhön sujuvasti liittyen. Diakonian viran päivää varten ei valmistella erityisiä materiaaleja eikä päivälle ehdoteta järjestettäväksi tapahtumia tai tilaisuuksia. Koska juhlapäivä liittyy diakonian vihkimysvirkaan, päätettiin vain, että juhlapäivänä kehoitetaan kaikkia diakonian virkaan vihittyjä käyttämään viran tunnuksia, joko vihreää pantapaitaa, diakonissan pukua, diakonin tai diakonissan merkkiä tai diakoniaripusta.

Teemapäivälle etsittiin myös nimeä, joka olisi lyhyt, napakka ja sisältäisi viittauksen diakoniaan. Eri vaihtoehdoista päädyttiin lopulta nimeen D-day. Sana tulee englanninkielisestä sotilastermistöstä ja tarkoittaa tiettyä tärkeää ja merkittävää päivää, yleensä operaation alkamispäivää. Monille termistä tulee mieleen ainakin yksi merkittävän D-Day eli toisen maailmansodan aikainen Normandian maihinnousun kesäkuun 6. päivänä 1944. Diakonian viran päivässä D tarkoittaa tietenkin diakoniaa ja merkittävän siitä tekee viittaus jokaisen diakonian virkaan vihityn omaan vihkimyspäivään.

Diakonian viran päivä julkistettiin liiton edustajiston 60-vuotisjuhla-kokouksessa Loimaan evankelisella opistolla 25.5.2018 ja ensimmäinen diakonian viran päivä oli perjantaina 31.8.2018. Merkkipäivälle oli mitä ilmeisimmin tilaus ja päivä oli menestys heti ensimmäisellä kerralla. Pääkaupunkiseudulla vihkimysvirkaa juhlistettiin pienellä ohjelmallisella iltapäivätilaisuudella Helsingin Diakonissalaitoksella. Paikallisesti eri puolilla Suomea toteutettiin hyvinkin laajasti erilaisia diakonian viran päivän tapahtumia: kahvituksia, ruokailuja, hartaushetkiä ja teematilaisuuksia sekä kohtaamisia toreilla ja kauppakeskuksissa.

Päivän viestinnässä seurakunnat käyttivät YouTube-videoita, blogeja ja so-mepostauksia. Seurakuntalehdet julkaisivat teemapäivään liittyviä uutisia ja erityisesti paikallislehdet kirjoittivat artikkeleita diakonian virasta, diakonia-

työstä ja sen tekijöistä. Paikallismedian sanoittamana ensimmäisestä D-days-talutik ”valtakunnallinen diakonian viran päivä.”

Juhlavuoden valmistelu käynnistyy

Alkuvuodesta 2019 liiton hallitus keskusteli diakonian viran päivästä ja juhlavuodesta päättäen käynnistää jatkovalmistelut. Kevätkokouksessa 25.5.2019 liiton edustajisto esitti virallisesti, että vuosi 2022 olisi diakonian juhlavuosi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ja juhlavuosi huomioitaisiin toiminnan suunnittelussa paikallisseurakunnissa, seurakuntien eri työaloilla, kirkon keskushallinnossa, hiippakunnissa ja kirkolliskokouksen toimintasuunnitelmassa. Edustajiston juhlavuosiesityksen tiedotteessa todettiin:

Juhlavuoden aikana nostetaan esiin diakoniatyötä sen eri muodoissa, diakonian virkaa ja diakoniatyön parissa toimivia ja työskenteleviä diakonian asiantuntijoita, seurakuntien työntekijöitä ja seurakuntalaisia. Teemavuotena voidaan käsitellä laajasti ajankohtaisia diakonisia aiheita syrjäytymisestä, eriarvoistumisesta, Suomen alueellisesta erilaistumisesta, ilmastonmuutoksesta, maahanmuutosta, tasa-arvosta, yhteisöllisyydestä, kansainvälisestä työstä, muuttuvasta hengellisyydestä jne. Tutkimusten mukaan yli kahdeksankymmentä prosenttia suomalaisista pitää diakoniaa yhtenä tärkeimmistä kirkon toimintamuodoista ja motiivina jäsenyyden kirkossa. Diakonia on mitä sopivin teemavuoden aihe.

Yhdessä kohti juhlavuotta

Joulukuussa 2019 kirkkohallituksen Diakonia ja sielunhoito yksikön (KDS) ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton tapaamisen yhtenä aiheena oli juhlavuosi. Tapaamisessa keskusteltiin juhlavuoden teemoista ja toteuttamistavoista. Jatkotyöskentelylle sovittiin oma ajankohta.

Maaliskuussa 2020 aloitettiin varsinainen suunnittelu ja juhlavuoden tavoite tiivistettiin muotoon: ”Ihminen diakonian keskiössä ja ihminen toimijana – ihminen diakoniatyöntekijänä ja ihminen diakonian tekijänä.” Samalla linjattiin, että juhlavuotta ohjataan mahdollisimman vähän keskusjohtoisesti, jolloin paikalliselle ideoinnille ja toteutukselle on parhaiten tilaa. Erityisesti

korostettiin, että juhlavuosi ei ole työalan juhlavuosi, vaan kaiken seurakunnan toiminnan läpäisevä teemavuosi.

Juhlavuoden suunnitteluun kutsuttiin laajasti diakonian toimijoita seurakunnista ja järjestöistä. Suunnittelua ja ideoiden jakamista varten valmisteltiin Teams-tapaamisia, joissa kerrottiin juhlavuoden taustoista ja valmisteluisista sekä kuultiin paikallisia suunnitelmia. Teamsiin perustettiin myös tiimi, johon alettiin keräämään ideapankkia ja koontia tapahtumista.

Joitain asioita päätettiin toteuttaa myös itse. KDS tilasi juhlavuoden teemalaulun, jonka säveltäjäksi kysyttiin Pekka Simojoki. Martoilta pyydettiin ideoita ja resepti juhlavuoden leivoksesta ja juhlavuosisukan malli tilattiin diakonissa Seija Puusaarelta. KDS vastasi myös juhlavuoden logon suunnittelusta sekä yhteyksistä kirkon viestintään. Diakoniatyöntekijöiden Liitto julkaisi Diakonian juhla-lehden sekä toteutti yhdessä Kultakeskuksen kanssa Pro diaconia -mitalin, jolla korvattiin aikaisempi diakonian merkki. Pro diaconia -mitali numero 1 luovutettiin tasavallan presidentille 13.10.2022.

Juhlavuodesta alettiin viestiä sosiaalisessa mediassa, liiton jäsenviestinnässä sekä KDY:n ajankohtaistiedotteissa. Hyvissä ajoin aloitettu juhlavuosiviestintä oli avainasemassa tapahtumavuoden onnistumiseksi. Joulukuussa 2021 liiton ja kirkkohallituksen edustajilla oli myös mahdollisuus vieraillla piispainkokouksessa kertomassa juhlavuodesta. Liiton jäsenistölle, kirkkoherroille ja yhteistyökumppaneille lähetetyssä vuoden 2021 joulukortissa kerrottiin juhlavuodesta ja kutsuttiin kortin saajia juhlistamaan yhteistä teemavuotta.

Juhlavuoden merkkipaaluja

Juhlavuoden ehdottomia merkkipaaluja ovat olleet seurakunnissa tehty työ ja paikalliset juhlavuoden toteutukset. Teemavuotta on juhlistettu erilaisin tapahtumin, näyttelyin, teemapäivin ja diakonia-aiheisin seminaarein. Esimerkiksi Oulussa järjestettiin toukokuussa diakonian tulevaisuusseminaari sekä syyskuussa Katso ihmistä -tilaisuus. Raumalla juhlistettiin merkkivuotta Turun hiippakunnan voimin syyskuussa. Näiden lisäksi vuoden aikana on ollut lukuisia vastaavia tilaisuuksia eri puolilla Suomea.

Sunnuntaina 11.9. toimitettiin Lahdessa Ristin kirkossa juhlavihkimys, jossa Mikkelin hiippakunnan piispa vihki kahdeksan henkilöä diakonian virkaan. Piispa Häkkinen muistutti puheessaan, että ”Teidät tänään vihittävät liitetään aiempien kirkon virkaan vihittyjen ketjuun”. Juhlassa todettiin

myös, että diakonian virkaan vihityt tulevat näin piispallisen kaitsennan piiriin. Lahti sopi hyvin juhlapaikaksi, sillä Lahden diakonialaitos jatkaa Viipurin Diakonissalaitoksen työtä. Kirkon diakonian päivät pidettiin Helsingissä syyskuun puolivälissä ja päiville osallistui yli 700 henkilöä.

Juhlavuoden annista on syytä nostaa esiin Juhlalehti, Pro diaconia -mitali, juhluvuosisukat ja -leivokset sekä juhluvuosisäulä, jotka ovat tuoneet näkyvyyttä ja hyvää mieltä juhluvuodelle ja jotka ovat käytettävissä vielä juhluvuoden jälkeenkä.

Johtopäätöksiä

Tekstin kirjoittamisajankohtana juhluvuotta on jäljellä liki kolme kuukautta ja siihen mahtuu vielä monenlaista juhluvuosisohjelmaa. Jo tässä vaiheessa voi kuitenkin todeta, että juhluvuosis on näkynyt monipuolisesti seurakuntien toiminnassa ja viestinnässä sekä ilahduttavan runsaasti paikallismedian uutisoinneissa. Hyvissä ajoin aloitettu valmistelu ja viestintä antoivat juhluvuodelle siivet. Teemavuosis näkyi jo ennen vuotta 2022 ja heti sen alussa huipentuen syksyyn ja erityisesti Diakonian viran päivän 1.9. ja lähimmäisen sunnuntain 11.9. seutuville.

Juhlavuoden aikana yhdessä tekemisen ilo ja into ovat olleet merkittäviä. Yhdessä tehden olemme saaneet aikaan hienon juhluvuoden, jonka on tuonut esiin diakoniaa, diakonian virkaa ja diakonian toimijoita. Näin laajaa, monipuolista ja positiivista näkyvyyttä diakonia on tuskin koskaan aiemmin saanut.